

men maar geestelijke gemeenschap met zijn Heiland in de ziel oefende. Eerst door de pogingen tot reformatie die sinds 1834, en later op eenigszins andere wijze in 1886, zijn aangewend, is ook in dezen stand van de Avondmaalsquæstie weer eenige verbetering gekomen. Doordien toch de kerken, die tot reformatie kwamen, alle uiterlijke voordeelen verloren, en wie het met haar hielden, hetzij eerst als „Afgescheidenen", hetzij later als „Doleerenden", gesmaad en veracht, eerst zelfs vervolgd wierden, en bovendien uit eigen beurs boeten en proceskosten hadden te betalen, om voort hun geheelen eeredienst uit eigen giften in stand te houden, geraakten deze kerken en zijn ze nog onder zekeren druk en in zekere lijden. Deze druk en dit lijden maakten dat de onverschilligen achterbleven, en de niet overtuigden van verre bleven staan, zoodat in den regel alleen mannen en vrouwen in de vergaderingen van deze kerken verschenen, die althans tot op zekere hoogte den ernstigen wil en toelag hadden, om den Heere naar zijn Woord te dienen. Dit nu werkte zuiverend; dit maakte dat de kerkeraden beter bezet werden; dat de tucht beter kon gehandhaafd worden; en dat dientengevolge het hinderlijk besef van een gemeenmaking van den heiligen Disch minder stuitend begon te werken.

Dientengevolge is onder deze reformatie ook de Avondmaalspraktijk in de strooming van 1834, reeds veelzins gebeterd, en ook bij de strooming van 1886 op een beteren weg, zonder intusschen nog te zijn, wat ze zijn moet: terwyl omgekeerd in den gemengden hoop die nog onder de Synodale organisatie voortleeft, de oude ellende in elk opzicht bestendig blijft. Hierbij is het opmerkelijk dat de stoet tot de tweede reformatie juist van de Avondmaalsquæstie is uitgegaan. De Synodale organisatie tocht eische van den kerkeraad van Amsterdam, dat deze tot het heilig Avondmaal een geheele schare van jongelieden zou toelaten, die van hun openbare verwerping van de mysteriën van het Evangelie, allerminst een geheim maakten. Dit weigerde die kerkeraad, en met die weigering ontstond het Conflict. Iets wat maakte dat de Synodale organisatie in haar nieuwe fase thans bepaaldelijk gegrond is op het beginsel dat tot het heilig Avondmaal een iegelijk moet toegelaten, onverschillig of hij den Heere beleeft of verloochent, en draagt zij alzoo thans het bepaalde stempel van ontheilgving van het Verbond en gemeenmaking des Sacraments. Iets waaraan feitelijk de praktijk dan ook beantwoordt. Immers de praktijk is, dat van de 180,000 zielen, die ze b.v. in Amsterdam onder haar ressort beweert te hebben, hoogstens een 4000 personen geregeld het Avondmaal bezoeken; dat onder deze 4000 de meesten niets anders zijn dan kerksche lieden; terwyl juist de teederder kinderen Gods, die door dwang onder hen blijven verkeeren, zich van het heilig Avondmaal onthouden. Een verschijnsel dat op de dorpen nóg sterker is, en er vaak toe leidt, dat er of geen Avondmaal kan gehouden worden, omdat er niemand is, of dat er soms slechts een zeer enkele gaat aanzitten. Een toestand, dien we in het onderhavig verband natuurlijk niet ter sprake brengen, om polemiek tegen de Synodale organisatie te voeren, maar die in dit historisch overzicht van den loop onzer Avondmaalspraktijk niet mocht verzwegen, omdat, wie den vinger op de wonde zal leggen, eerst helder dient in te zien, hoe die wonde ontstaan is. En dit nu kan tot geen andere conclusie leiden, dan dat de gemeenmaking van het heilig Avondmaal, en alzoo de ontheilgving van het Verbond des Heeren, het rechtstreeksche gevolg is van het optreden der dusgenaamden volkskerk. Beide denkbeelden toch, eenerszijds het heilig Avondmaal en anderszijds een kerk, die er op aangelegd is, om alle inwoners van een plaats te omvatten, sluiten elkander uit. Het Avondmaal is een disch, waaraan de Heere de zijnen uit het midden der wereld tot zich roept, om hun geloof te sterken, ze zijn gemeenschap te doen smaken, en ze opnieuw in trouw aan hem te verbinden; terwyl een volkskerk omgekeerd strekt, om elke scheiding tusschen de kinderen des Heeren en de wereld tegen te gaan, geloof en ongeloof dooreen te mengen, en de trouw aan onzen Heiland tot iets bijkomstigs te verlagen. Wie den Heere verloochent, is óók welkom, mits hij de Volkskerk maar scheidt.

Op het laatst der vorige eeuw had men uit deze moeilijkheid toen nog een uitweg gezocht, door het niet-doen van belijdenis tot regel te stellen, tenzij men door een krachtigade bekeering tot die belijdenis gedrongen werd; een gewoonte die met name in Friesland, bij de dusgenaamde Doopleden nog naverkt, en op zichzelf heel natuurlijk was. Wil men toch een kerk zonder keur hebben, en toch het Avondmaal zijn heilig karakter laten behouden, dan moet ge er wel toe komen, om den toegang tot het heilig Avondmaal alleen aan hen te geven, die in dien grooten kring het „kleine kuddede des Heeren" vormen. Doch zoodoende krijgt men dan ook een kerk in een kerk, en de droeve ervaring heeft genoegzaam geleerd waartoe dit leidt. Hiertoe namelijk, dat deze Doopleden vaak al schuchterder worden om op later leeftijd tot het doen van belijdenis te komen, en dies meestal wegeterven zonder tot de belijdenis van hun Heere gekomen te zijn; terwyl omgekeerd juist de onverschilligen geen oogenblik bezwaar hadden, om alles te belijden wat men hun voorlegde, en dies bij hopen „lidmaat" werden, en alzoo allen kerkelijken invloed aan zich trokken.

Voor een volkskerk is het Avondmaal niet in stand te houden, dan op de manier zooals Rome dat doet, leerende dat het Avondmaal een opere operato werkt; een meening, waaraan ook de Puseyisten in de

Engelsche staatskerk, en ten deele ook de Lutherschen in Oost-Duitschland, weer in gang verschaften. Dat is dan ook consequent. Maar wil men het standpunt der Hervorming handhaven, en dus het Avondmaal weer naar de instelling des Heeren nemen, en dus tegelijk heilig houden, dan is de volkskerk hiermee vanzelf geoordeeld, en rest ons niet anders dan om met het heilig Avondmaal tot de beproefde praktijk der oude Gereformeerden terug te keeren.

KUYPER.

„De band des vredes."

U bemaantigende te behouden de eenigheid des Geestes door den band des vredes.

El. 4: 3.

Zekere „stipulatiën" verbond de kerk van oudsher aan elk doen van openbare belijdenis, en ook hierop dient een iegelijk, die om toegang tot het heilig Avondmaal vraagt, met ernste gewezen te worden.

„Stipulatiën" zijn zekere „beloften", die door de kerk aan de nieuwe Avondmaalsgangers, en door deze aan de kerk gegeven werden. En „is het in den grond een onzijdig werk, als men iemand een belofte laat afleggen, zonder dat hij het zelf merkt, of weet wat hij doet. Die stipulatiën of beloften leggen een band tusschen de kerk en haar volle leden; en het vlechten van dien band tusschen de leden van eenzelfde kerk moet niet stilligend en ongemerkt toegaan, maar met klare, heldere bewustheid. Wie zich verbindt, behoort te weten aan wie en waartoe.

Al blijft dus de openbare belijdenis hoofdzakelijk toch mogen ook bij deze stipulatiën, deze afgelegde beloften, de vlechting van dezen band niet met het oog verloren, en daarom dient men op elke catechisatie, waarvan men ter belijdenis opgaat, duidelijk de vragen toe te lichten, waarop men, bij het doen van belijdenis, zal hebben ja te zeggen.

Een kerk, die dit niet doet, en zulke vragen voorstelt, en daarop beloften afvragt, die buiten het bewustzijn van hen die antwoorden zullen, omgaan, bevordert de leugen in haar eigen kerkelijk leven; kweekt werkelijkheid in het heilige aan; en heeft het zich zelve te wijten, zoo haar stipulatiën en beloften voor niets worden geteld.

En wat men ter vergoelijking van dit kwaad anders op veler onmondigheid en kort begrip moge pleiten, gaat niet op; want belijdenis doen beteekent juist, dat ge kerkelijk mondig wordt, en uit uw onmondigen staat uitgaat. Wie belijden gaat, komt spreken; spreken in het midden der vergadering; en zal van nu voortaan als mondig lid der kerkelijke gemeenschap medelien.

Belijdenis doen is dus tevens optreden als meesprekend, en medellidend en medewerkend lid der kerkelijke gemeenschap, en zoo behoort ge dus te weten: welke band tusschen u en die kerk, wier volle gemeenschap ge thans erlangt, gelegd wordt.

Ge moet daarom niet spreken van „bevestiging van nieuwe leden"; want er is geen „bevestiging" hoegenaamd; noch ook zijn er „nieuwe leden." Als ge in het burgerlijke meerderjarig wordt, wordt ge geen nieuw burger, maar als burger mondig. En zoo ook wordt ge door het doen van uw eerste openbare belijdenis geen nieuw lid, maar als lid mondig.

Immers achter uw openbare belijdenis lag voor vele jaren reeds uw Doop. Die Doop is u toebediend, in de onderstelling dat ge een lidmaat van Christus" waart.

Er werd toch bij uw Doop aan uw ouders afgevraagd, „of ze niet bekenden, dat onze kinderen, hoewel in zonden ontvangen en geboren, en daarom allerhande ellendigheid, ja, der verdoemenis onderworpen, nochtans in Christus geheiligd zijn, en daarom als lidmaten van zijn gemeente behoorden gedoopt te wezen."

Omdat nu die bepaalde kerk, waartoe uw ouders behoorden, in hun oog de beste en zuiverste openbaring van het lichaam des Heeren was, hebben ze u dus in die kerk ten Doop aangeboden, en die kerk heeft u door haar Doop, in haar gemeenschap ingelijfd.

Reeds van het oogenblik van uw Doop af, hebt ge dus tot die bepaalde kerk behoord, en waart ge als een nog onvolgroeid lid in de gemeenschap der kerk opgenomen.

Dit onvolgroeid van enkele deelen des lichaams vindt ge bij al wat leeft. Denk u b. v. een prachtige vogel, die straks met de schitterendste tinten op de veren zal pronken, maar die pas uit den doot gekomen, voorshands nog niet anders dan kleurloos dons en stoppels vertoont. Worden nu die prachtige veren later van buiten, als nieuwe leden, aan het lichaam van dien vogel aangehecht? Geenszins niet want? Er komt niets bij dien vogel bij. Al die prachtige veren schuilen toch reeds in dien vogel. En al wat gebeuren moet is, dat ze uitkomen. Zoo is het bij den mensch en bij het dier. En zoo is het zelfs bij een plant met blad en bloessen; en zoo nu ook is het met het lichaam der kerk. Ook in dat lichaam schuilt eerst, wat straks door openbare belijdenis er aan uitkomt.

Zoo is dus een gedoopt kind lid van het lichaam der kerk, maar een nog schuilend, een nog onvolgroeid, een nog onvolwassen lid; en dit toef zoo, tot op het oogenblik dat deze gedoopte, nu tot zijn jaren gekomen, zijn Heere openlijk wil belijden. Dan toch gaat hij uit zijn onmondigheid in zijn mondigheid over; treedt nu zelf op; gaat nu onder de hoede van zijn ouders uit, om zelfstandig als lid uit te komen; en aanvaardt daarmee alom met bewustheid den band, die hem aan de andere leden en aan de kerk verbindt.

Hierbij nu zult ge wel onderscheiden, tusschen wat de heilige apostel noemt: de eenigheid des Geestes, en tusschen datgene wat hij omschrijft als: den band des vredes.

De eenigheid des Geestes toch ligt buiten onze macht; dat is het werken van den Heiligen Geest in de onderscheidene leden van het één Lichaam. Werkt die één Heilige Geest in die leden niet, dan zijn ze niet van het Lichaam, ook al worden ze bedrieglijk in de uitwendige kerkelijke gemeenschap ingeschaald. Een Lichaam is het, zegt de heilige apostel, en één Geest. Dat Lichaam (schep en wrocht de Drieëenige God, en het is God de Heilige Geest die in dit Lichaam woont en werkt en het een heilend, levend Lichaam zijn doet.

Is dus in iemand die Heilige Geest niet,

zoo is hij geen lid van het Lichaam; want niemand kan zeggen Christus den Heere te zijn, dan door den Heiligen Geest; en wie den Geest des Heeren niet heeft, die komt hem niet toe. Maar stel nu, dat door Gods ondoorgroenlijke barmhertigheden, metterdaad ook in u de Geest des Heeren woont; dat ook in u, hetzij reeds toen ge nog een klein kindeke waart, hetzij op later leeftijd, die Geest binnendrong, u dus wederbaard, en gelijk Da Costa zong, „herteide tot een nieuwe bevestiging", welnu, dan bestaat er uit den aard der zaak, vanzelf, en zonder dat gij er iets aan toedoeft, eenigheid niet der geesten, maar des Geestes tusschen u en alle andere ware leden van het Lichaam van Christus. Niet dat uw geesten daarom overeenstemmen; maar het is éénzelfde Geest die in u en in hen is.

Dit nu echter kan gepaard gaan, met zeer groote tweedrachtigheid der geesten.

En dit nu mag niet. En daarom moet juist als vrucht van de „eenigheid des Geestes" expresselijk en welbewust „de band des vredes" tusschen u en hen gelegd worden.

En die „Band des vredes", dat is het dan nu, waarop deze stipulatiën der kerk eigenlijk neerkomen. Een anderling wederzijdsche verbintenis, om de gemeenschap der heiligen te oefenen en iets van hemelschen vrede onder elkander, hier reeds op aarde, in stand te houden.

De zaak is toch deze: omdat er „eenigheid des Geestes" in alle leden van het Lichaam is, daarom is die „eenigheid des Geestes" nog niet bij allen, en bij niemand nog ten volle doorgevoerd.

Ware dit zoo; kondt ge van iemand, die den Heiligen Geest ontving, zeggen, dat hij van dit eigen oogenblik af, onmiddellijk en plotseling, van alle naverking der zonde, en dus ook van de duisternis des verstands verlost was, zoo zou er geen „Band des vredes" noodig zijn. Ge hadt dan vanzelf den hemel op aarde. Het zou alles volmaakt zijn.

Doch zoo is het niet. Als God de Heere in iemand hart den Heiligen Geest laat inkomen, gaat de doorwerking van dien Geest slechts zeer langzaam toe, en wordt niet hier op aarde, maar eerst door en na den dood volkomen.

Hier op aarde blijft er dus een stremming bestaan: een hindernis; een tegenhoudende macht, die van Satan en de wereld, van ons eigen vleesch en de zonde in ons binnenste uitgaat. Dit maakt dan, dat nog veel duisternis over het verstand blijft hangen en veel zonde en hartstocht den vrede dreigt te verstoren.

Zoo zouden we dus, hoewel leden van één Lichaam, evenals duigen van een vat niteen vallen, zoo er geen band om die duigen geslagen werd; en die band nu is de uitwendige kerk, en de Band des vredes is die bewuste saambinding, die gij zelf moet helpen tot stand brengen.

Ge gaat dus door uw openbare belijdenis in die bepaalde kerk wel terdege een zekere verbintenis aan.

De kerk, waarin ge op wenscht te treden, heeft u reeds door den heiligen Doop onder haar hoede genomen, en is thans bereid u ook tot het heilig Avondmaal toe te laten, en u als een broeder onder de broeders, als een zuster onder de zusters te laten aanzitten, mits ge vooraf bereid zijt uit te spreken, dat haar belijdenis uw belijdenis is.

Uw verzekering, dat ge van uwen God den Heiligen Geest ontvingt, is haar niet genoeg; want ook zoo blijft er nog allerlei duisternis in u over; en die duisternis zou tot allerlei dwaling kunnen leiden. En het is om dit te keer te gaan, en te zorgen, dat gij door geen dwaling de kerkelijke gemeenschap zult aantekenen, dat de kerk eerst van u weten wil, of gij belijdt wat zij zelve belijdt.

Dat is dus de eerste stipulatie nwerzijds. Maar hierbij komt een tweede; en die tweede doet juist in engeren zin op den „Band des vredes."

Omdat ge den Heiligen Geest ontvingt, en alzoo zeggen kunt, Christus den Heere te zijn, en die openbaar komt belijden, daarom kan er nog wel allerlei boose zonde in u naverken. Dit nu zijt en bitterheid kunnen geven; en dat mag onder broeders en zusters in een zelfde kerk niet. En ook ge zoudt door uitbreking in zondigen wandel de gemeenschap ontheiligen en verpesten kunnen, en ook dat mag niet geduld.

En daarom nu is er een Band des vredes noodig, d. w. z. een verbintenis die door u wordt aangegaan, om de leden der kerk als broeders en zusters te erkennen en te bejegenen, onverschillig of ze rijk of arm, lief of onkief zijn. En voorts, om, als ge tegen die verbintenis ingaat, door de tucht der kerk op het rechte pad te worden teruggeleid.

Een Band wordt er alzoo gelegd. Niet een band, om stoffelijk voordeel te bejagen; noch ook een band, om zingnot te erlangen; maar een Band des vredes, om saam den Heere onzen God te dienen, en saam als pelgrims, dragende elkanders lasten, te wandelen naar een beter vaderland.

KUYPER.

Amsterdam, 6 Maart 1891.

Een schoon denkbeeld is, zoo we wel zijn ingelicht, van de Christelijke Gereformeerden te Leeuwarden uitgegaan.

Waarom, zoo vraagden ze aan hun Ned. Ger. broeders, zouden we, in afwachting van de dingen, die komen zullen, niet nu reeds saam des Heeren heilig Avondmaal houden?

Eén Heere, één belijdenis, één heilige disch des Nieuwen Verbonds. En waar nu, gelijk te Leeuwarden, beide kerkeraden erkend hebben, elkanders tucht te zullen erkennen, staat immers niets aan de verwezenlijking van deze bezielende gedachte in den weg.

In niets zoo sterk als in het heilig Avondmaal komt de eenheid van het Lichaam des Heeren tot openbaring. Daar is noch hoog noch laag, noch arm noch rijk, maar allen zijn één in Christus.

Niets zoozeer als dat heilig Avondmaal heeft de strekking, om de liefde op te wekken, en den band der broederlijke genegenheid te doen trekken; want al wat de harten verdeelen kon, moet, eer men ten Avondmaal gaat, weggenomen. „Laat dan uw gave bij het altaar, en verzoen u eerst met uwen broeder, en kom dan!"

En ook, niets zoozeer als het heilig Avondmaal leidt de aandacht van alle uitwendige splinterigheden terug naar Hem,

die het middelpunt van ons verlangen is, onze Geel, en de Trooster van ons hart. Mocht het dus metterdaad gelukken, zulk een gezamenlijke Avondmaalsviering in Leeuwarden tot stand te brengen, dan zou dit voor ons besel een triomf van de liefde Christi over den tegenstand van Satan zijn.

Dit toch zal wel niemand tegenspreken, dat Christus, ons verheerlijkt Hoofd, steeds bidt en arbeidt, om zijn belijders ook in dit goede land tot één te brengen; en dat de macht, die hietertegen inwoelt, en er de harten tegen opzet, en er de gevoeligheden tegen prikkelt, niet anders kan zijn en is, dan Satan, de oude slang, Christus' wederpartijder, en de doodelijke vijand van elk kind van God.

Hoe het nu bestaanbaar is, dat aan Christus alle macht gegeven is op aarde en in den hemel, en dat toch zulk een tegenstand door Satan kan geboden worden, heeft ons het boek Job geleerd; en geleerd ook, dat die tegenstand toch in het eind gebroken wordt.

Maar onderwijl is het niettemin de roeping van Gods kinderen, om elk van God geboden middel aan te grijpen, om deze boze en onheilige invloeden te bannen, en de betere invloeden naar ons toe te trekken.

En naardien nu juist het heilig Avondmaal een der sterkste betooningen van Jezus' macht uit den hemel is, en het ernstigst tegen elk verband met Satan in onze ziel ingaat, mag verwacht en vertrouwd, dat eenheid in het heilig Avondmaal ons ook geestelijk van beter conditie zou maken.

Wie ten Avondmaal toetreedt, is tot nederigheid van zin en ootmoedigheid van geest gestemd. Den ander beter dan ons zelve te achten, valt ons aan het Avondmaal het licht.

En mocht het zoo gebeuren, dat aan zulk een gemeenschappelijke disch de liefde Christi in de harten ging branden, wie weet hoe het dan niet dooien ging; wat er niet ontstondde en opleede; en hoe in de kracht van dat herwonnen liefdelieven het geloof tot saamgroeiing en ineen-smelting wrocht.

Natuurlijk zal er heilige kunstzin voor noodig zijn, om deze zaak zoo teeder en kiesch te belandelen en in te richten, dat alle kwetsing van gevoeligheid gemedend worde, en toch in niets aan het heilig karakter van den dienst des Heere worde te kort gedaan.

Het heilig Avondmaal kan middel tot verzoening zijn, maar mag dat alleen wezen door zijn voorafgaande werking op de ziel. Eer het gevoel van verzoening in het hart den hovenitoon heeft herkegen, mag men er niet komen.

Maar dit weten de broeders te Leeuwarden ook wel; en het is hun beiderzijds wel toevertrouwd, met heilig kunstalent, naar een zalige schoone harmonie te midden van zooveel dissonanten te grijpen.

Ze zullen zich niet overhaasten, eer alles wel is doorgedacht en ingedacht en geregeld.

Maar juist daarom koesteren we ook de stille hoop, dat het eerlang in Friesland's hoofdstad metterdaad tot zulk een openbaring van éénheid in één heiligen Disch zal komen, en dat als vrucht van zoo schoon beproeven, de dorst, de drang naar eenheid onder de broeders er almeer tot een onweerstaanbare macht zal worden.

En dat nu juist te Leeuwarden zulk een goede gedachte aan de broeders in het hart werd gegeven, is toch opmerkelijk.

Immers, juist te Leeuwarden kwam het vorig jaar de één Synode saam, en daagt in den loop dezes jaars de andere Synode. Reeds ten vorigen jare was de verhouding tusschen de vergaderde kerken van de Christ. Geref. kerk te Leeuwarden zeer hartelijk; en dit jaar zal omgekeerd naar we vertrouwen, de verhouding van de vergaderde kerken tot de Ned. Geref. kerk aldaar niet minder broederlijk zijn.

Dit nu kan over en weder op de stemming der harten, op den toon van het gemoed werken, en alzoo ongemerkt invloed oefenen ook op den gang der gebeurtenissen.

Ook zal, hiervan zijn we overtuigd, als Leeuwarden voorgaat, dit schoone voorbeeld elders navolging vinden.

Men zal elkanders bedehuizen betreden; men zal als kerkeraadsleden over en weder één brood breken en éénen wijn plengen; de liefdegaven bij den Disch zullen zich onder een menging; het ijs zal gebroken zijn; en men zal elkander en zich zelf onwillkeurig afvragen: „Waarom toch langer gescheiden?"

Slechts ga men hierin niet met overhaasting te werk.

In plaatsen waar de verwijdering nog te sterk is, wage men zich nog niet aan wat op gedwongen stijfheid zou uitloopen, en daarmee aan de „waarheid" van het heilig Avondmaal zou te kort doen.

Veeler is het in zulke plaatsen plicht, dat men inzie: „Wij mogen nog niet om de zondige stemming van veler hart;" en dat men, door het edeler voorbeeld van andere kerken tot jaloerschheid verwekt, alsdan beginnende met deze onheiligheid weg te doen uit zijn gemoed.

Zoo zal er langzaam, maar zeker, een heilig werk van vereniging der geesten, zonder alle dispuut, of krakeel, tot stand komen. Dit werk zal allengs breedere afmetingen aannemen. En de verhoogde kracht der Gereformeerde kerken op het geestelijke, huiselijke, maatschappelijke en nationale leven zal er door openbaar worden.

En als de kerken Gods in deze landen eenerszijds dan dit werk der ineen-groeiing door het heilig Avondmaal gadeslaan; en aan den anderen kant de redetwisters hooren twisten over allerlei „standpunten", die men eerst erkennen moet, eer men als broeders

elkaar aan het hart zal vallen, — dan staan we in het vertrouwen dat men deze redetwisters met hun verkaveling van allerlei standpunten op de markt alleen zal laten staan, en dat allengs boven zal gaan drijven „dat gevoelen, dat ook in Christus Jezus was", die zich zelve heeft vernietigd, heeft vernederd, en tot in den dood toe gehoorzaam is geweest, en daarom nu verhoogd is aan de rechterhand Gods.

Men schrijft aan de N. Rott. Cour. uit Barradeel dit:

Verscheidene maanden geleden bood de kerkeraad der christelijke gereformeerde gemeente te Trummarum, in onze burgerlijke gemeente, aan nu wijlen den Koning een adres aan, waarbij, ter voldoening aan art. 1 der wet van 10 Sept. 1853 (Staatsblad no. 102), als bepalingen betreffende de inrichting en het bestuur der kerk werden ingezonden gedrukte exemplaren van de Dordtsche Kerkenorde, zoodaeme van een belijdenis des geloofs en van een Catechismus. Door den minister van justitie is hierop thans, ingevolge hem indertijd door den Koning verstrekte machtiging een beschikking genomen. Daarbij is overwogen, eensdeels, dat de ingezonden „Belijdenis des geloofs" en „Catechismus" niet inhouden bepalingen betreffende de inrichting en het bestuur der kerk, als bedoeld bij gemeld wetartikel, en daarvan derhalve geen mededeeling aan de regering wordt vereischt, anderdeels: 1. dat meergemelde kerk, blijkens het schrijven van haren kerkeraad, zich beschouwt als een op zich zelf staande gemeente; 2. dat de ingezonden Dordtsche kerkenorde voorschriften bevat voor een kerk, uit meerdere gemeenten bestaande. Op grond van een en ander is aan den kerkeraad te kennen gegeven: 1. dat van voormelde „Belijdenis des geloofs" en „Catechismus" om bovengenoemde reden geen mededeeling aan de regering wordt vereischt; 2. dat voormelde „Dordtsche kerkenorde" op den mede hierboven vermeldend grond niet kan worden aangenomen als „bepalingen betreffende inrichting en bestuur der Christelijk gereformeerde kerk te Trummarum."

Deze beslissing van den Minister van Justitie is van gewicht; ook al is ze ten deele stellig onjuist.

Onjuist is zijn beweren, dat de Dordtsche kerkenorde „voorschriften bevat voor een kerk uit meerdere gemeenten bestaande". Dit toch is niet zoo. De officiële, authentieke tekst bewijst, dat ze niet voorschriften voor een kerk, maar voor meerdere kerken bevat, die confederatief verbonden zijn.

Maar ze is van gewicht deze beslissing, omdat er uit volgt, dat de Regering, zoo de Christelijke Gereformeerde kerk, eenvoudig met schrapping van heel het reglement van 1869, de „Dordtsche kerkenorde" als reglement inzond, deze zou aanvaarden.

Maar van nog meer gewicht schijnt ons deze beslissing, omdat ze o. i. de doods-klok luidt over de wet van 1853.

Immers het standpunt der Regering, dat het haar onverschillig is, wat een kerk belijft, toont dat het collegiale kerkrecht in de wet van 1813 op de brutaalste wijze heeft gezegevierd.

Nog steeds blijkt er zeker misverstand te heerschen over de qualificatie van een „valsche kerk".

Het kan daarom zijn nut hebben, nog eens te herinneren aan deze feiten.

Ten eerste, dat dezelfde Hervormers, die geen oogenblik aarzelden, om de Pauselijke kerk voor een valsche kerk te verklaren, desniettemin erkenden, dat er onder de plaatselijke kerken nog wel terdege Christelijke kerken bestonden, en dat dit karakter van Christelijke kerk haar zelfs niet geheel ontzegd kon, ook al verkeerden zij nog onder de Pauselijke hiërarchie en al bleven ze dus nog aangesloten bij de „valsche kerk".

Ten tweede, dat dezelfde Hervormers, die geen woorden scherp genoeg konden vinden, om de vervalsching van de Sacramenten en van de leer, waartoe deze „valsche kerk" de Christelijke kerken verleid had, te brandmerken, desniettemin den heiligen Doop, niettegenstaande het vele misbruik, dat ook daarbij insloep, bleven erkennen als een Doop met Doopsgevan van Christuswege, omdat deze Doop niet door de „valsche kerk", maar door de Christelijke kerk te dier plaatse bediend was.

Ten derde dat de Christelijke kerken, die jarenlang onder de suprematie van deze „valsche kerk" verkeerd hadden, zoodra ze tot reformatie kwamen, door de voorgangers dier dagen, weer in de gemeenschap der kerken zijn erkend, ook daar waar aan geen nieuwe institueering van een instituut gedacht werd.

En ten vierde, dat de Christelijke kerken, die onder de „valsche kerk" zaten, hoe ook verbastard en gedoofdeerd, door onze Hervormers nog altoos geacht werden de ambten van Christuswege te bezitten, zoo zelfs dat elk pastoor en bisschop h. i. te beschouwen was, als werkelijk ambtsdrager, maar als een ambtsdrager, die zijn ambt misbruikte, en deswege elk oogenblik ge-roepen was, tot de rechte bediening van zijn ambt terug te keeren.

Wie nu deze feiten wikt en weegt zal merken, dat met „valsche kerk" nooit bedoeld is de plaatselijke kerk, dan voorzooveel zij zich naar het valsche in de „valsche kerk" voegde; terwyl de „valsche kerk" voor onze vaderen niets anders was dan die machtige wereldorganisatie, die de Roomsche hiërarchie, onder den Paus van Rome, over alle kerken van Christus had uitgebreid.

Het zeggen: „Er was tot op de Reformatie niets dan een valsche kerk, en in die valsche kerken enkele op zichzelf staande kinderen Gods," is daarom onhoudbaar, omdat ambt en doop buiten het instituut niet

denkbaar zijn ook in hun n door onze va

Dienst des

Onder Dien strekt niet v door de kerk gegeven, met dit boek, hier uit te kippen snede of volz te houden. V van den Die niets, en heel oelening, elksatiegebouw, prediking des

Neen, Gods zooveel hond duizend ver naar wilkeur „Hier heb ik ware een do van de Heil op één lijn 2 Wetboek, in 2: nists dan arti biedt of ver straf.

Wie de H ook zeer goe voorkomen, u kunnen predi 7: 24: „Ook alle priesters, Netamen dezes Gods, post en tol leggen", is g prediken valt 8: 11: leest: Bebaai, Zecha met hem ach Want wel is a aansluiting aa te spreken, er zulke verzen l niets gemeen. En zulke ver

Het is daa Dienaar des schap geve v zich zet om bediening des

Daar ligt o Schrifuur voc hij door gena dat Woord des Heeren

vigen gaan be kunnen volste hier of daar denken: Wat eens prediken Immers, he ernst zijn. Hij om tot de gen hij zelf van z gehoord heeft en weet, dat liet nu in het nederleggen, maar gelijk he Word Gods.

En hiertoe voort helder maal, in naam e meente moet a meente uiteem wat de zaak waar God geb En om da onverbiddelijke Woord" neen het „woord a denkt, de n door gedacht, en zoo is er zijde. Door i zijde ontstont voorstelling o mensch, omte toekomst, om sprong en doo trent onze levens- en we

Was nu h zijde zuiver, z beschouwing d genachtig en e

En zoo sta van 's mensc zijde Gods. En een voorstellin ontrent den ontrent de t haar roeping rechten en pl Dus ook een i schouwing, en komen geloute

Nu gebruik spraak, zijn v verspreiden. I ment, en zoo „Hunne tong

Zoo ontstont op aarde het woord wordt aangeprezen. I er duizenden

Maar nu h dachte uitges reldbeschouw overgezet, en tegenover het

En zulks niet over te laten, als God te e aan zijn Woo

En vandaar want deze is l ling van God door dit zijn door missie bi opdat zijn W